

Viktig petites

Självständighetsjubileet lyckligen undanstökat får vi redan bevittna nästa stora nationella händelse: en presidentvalskampanj med en överraskande intressant debatt om Finlands säkerhetspolitik. Många trodde att den sittande presidentens stora försprång i galluparna skulle utmyнна i en tråkig valdebatt och ett förutsägbart valresultat.

Men så tog SFP:s kandidat Nils Torvalds bladet ur munnen och sade att han stödjer ett finskt Natomedlemskap, vilket tvingade de övriga kandidaterna att tala om mera väsentliga saker. Äntligen, säkerhets- och utrikespolitiken är nämligen den enda viktiga frågan som presidenten ska befatta sig med enligt grundlagen.

Paavo Väyryns fjärde entré som presidentkandidat har också satt sprätt på flokken, eftersom han genast beskyllde Niinistö för att ha överskridit sina maktbefogenheter. Niinistö hade en i diskussion med EU:s utrikespolitiska representant Federica Mogherini understött hennes önskan att förstärka unionens gemensamma försvar. Grundlagen föreskriver att EU-frågor ska skötas av regeringen. Men nu vill Niinistö slopa landets neutralitet och slussa det via EU till Nato, anser den alltjämt energiske Väyrynen.

Men här hugger Väyrynen ordentligt i sten och det vet han också själv. Det går inte att separera den försvars- och säkerhetspolitik som Finland bedriver via EU från den som tillämpas i andra riktningar. Dessutom har Finland genom anslutning till EU entydigt tagit avsked från sin tidigare neutralitetspolitik. Formellt är landet alltjämt militärt alliansfritt men i praktiken har ju landets försvar i accelererande takt kopplats till Nato.

Ett sakligare inlägg vore i stället att fråga hur Niinistö tolkar grundlagens formulering om att ”Finlands utrikespolitik leds av republikens president i samverkan med statsrådet”. I maj 2016 sade Niinistö att han brukar hålla en liten paus före orden ”i samverkan med statsrådet”. Redan då påpekade en viss HBL-kolumnist att det var en konstig tolkning, eftersom den stred mot grundlagens innebörd. Är presidenten och regeringen oense får riksdagen sista ordet (58 §).

Niinistö har sedan dess undvikit att tala om det imaginära tankstrecket. Kanske han insåg att det var en mindre lyckad tolkning. Men varje gång Niinistö och regeringen har talat i kors har åtminstone jag undrat hur frågan egentligen har beretts i deras gemensamma organ, regeringens utrikes- och säkerhetspolitiska utskott.

Det mest noterade fallet var Niinistös likaså i maj 2016 framförda ståndpunkt om att en eventuella ansökan om Natomedlemskap borde underställas en folkomröstning. När regeringens samlingspartiska ministrar Stubb och Orpo tillfrågades om saken ansåg de inte att det krävdes ett referendum, vilket tyder på att trion inte hade kommunicerat om saken på förhand.

Varför fortsätter jag att tjata om denna petites i tillämpningen av vår grundlag? Därför att den kan leda till handlingsförklaring i vår säkerhetspolitik just då snabba och entydiga beslut behövs.

Henrik Meinander, HBL 20.12.2017